

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav Blízkého východu a Afriky

Teorie a dějiny literatur zemí Asie a Afriky – filologie

Jitka Jeníková

Obraz sexuality v moderním arabském románu
The Image of Sexuality in Modern Arabic Novel

Autoreferát (teze) disertační práce

vedoucí práce – Doc. PhDr. František Ondráš, PhD.

Praha 2016

Cíl práce, její přínos a metodologie

Předkládaná práce si klade za cíl zmapovat vývoj obrazu sexu a sexuality v moderním arabském románu v kontextu doby. Práce sledovala, zda a jakým způsobem se politický, sociální a ekonomický vývoj v arabské oblasti odrazil v literatuře. Dále se zabývala způsobem ztvárnění sexuálního života literárních postav, jeho genezí a vývojem, neboť přestože jsou literatura a kultura často považovány za politikou a dokonce i historickým vývojem nedotčené, není v žádném případě možné je chápat či zkoumat odděleně.

Po pečlivém výběru reprezentativních děl analyzuje práce téma sexu a sexuality na třiceti románech vydaných mezi lety 1934 a 2009. Vznik arabského románu je obvykle datován do roku 1914 a v prvních desetiletích 20. století se oblíbě těšily stále ještě spíše povídkové sbírky, proto byl výběr děl z první poloviny 20. století výrazně usnadněn značně omezeným množstvím románových titulů, které splňovaly základní požadavek – tedy aby nějakým způsobem téma sexu a sexuality pojednávaly. Ve druhé polovině 20. a v prvním desetiletí století 21. počet vydaných knih zásadně narůstá a selekci tedy není možné provést pouze na základě tématu. Vybrány byly tak knihy, které jsou v rámci arabské románové tvorby považovány za přelomové, případně za zásadní. Jen výjimečně je v práci analyzováno více titulů od jednoho autora, důraz je naopak kladen na co největší rozmanitost – tematickou, místní i časovou.

Výběr románů reflektuje obecný přístup autorů dané epochy a zároveň splňuje požadavek, aby ústřední motiv souvisel se sexem nebo sexuálním životem postav. Z předkládaných analýz je zřejmé, že literatura kopíruje společensko-politický vývoj v dané oblasti a její vztah ke zbytku světa. Ze způsobu, jakým autoři nakládají s tělesností svých postav, je jasně patrná zejména křivka vývoje vztahu arabského světa k Západu. Nejprve se objevují snahy o osamostatnění, zbavení se koloniální nadvlády a touha po suverenitě. Spolu se hledáním národní identity je z románových děl této doby patrná snaha čtenáře vzdělat, přístupnou a zábavnou formou jej poučit a vychovat. Ve druhé polovině 20. století se začínají ozývat první ženské hlasy bojující za svobodu vzdělání a rovnoprávnost s muži. Z vybíraných témat a z účelovosti zpracování je evidentní, že jejich cílem je především přístupnou formou informovat o feministických tématech co největší okruh čtenářstva. Ve stejné době se objevují romány, jež vztah Východu a Západu redefinují. Od 70. let 20. století pak přestává být proud jednotný, v návaznosti na lokální témata a osobní politické přesvědčení nakládají autoři s tématem sexu a sexuality odlišně, nicméně s ním pracují častěji, otevřeněji a mnohdy se setkáváme s až samoučelnou snahou šokovat. Postavy jsou nicméně dále zatížené stereotypy. S příchodem nového tisíciletí a enormním nárůstem vlivu informačních technologií se začínají

objevovat autoři, kteří se snaží od samého začátku psát především pro západní publikum a obsahová a formální westernizace textů je jim arabskou literární kritikou také mnohdy vyčítána. Každý z vybraných románů je představitelem některého z proudů a cílem je ilustrovat vývoj, kterým sex a sexualita v moderní arabské literatuře prošly.

Romány a překladové ukázky jsou podrobeny socio-kulturní analýze, jsou zasazeny do širšího společenského rámce a usilují o ilustraci klimatu doby svého vzniku a to jak na poli literárním, tak věroučném a společenském.

Překládaná práce je první svého druhu a to nejen v českém jazyce. Není nám známo, že by vznikl podobně ucelený text, jenž by se pokoušel zmapovat obraz sexu a sexuality v moderním arabském románu. Většina dostupných prací zabývajících se sexem v arabské literatuře se zabývá rozborů na tuto látku velmi bohatých středověkých textů. Literární teoretikové věnující se moderní arabské literatuře obvykle analyzují jedno konkrétní téma či malý počet témat, přičemž se soustředí pouze na několik málo autorů nebo děl. Nejčastěji se při literárním bádání o moderní arabské literatuře setkáváme se sborníky, jež zastřešuje obecné téma, a obsahují texty věnované úzce vymezeným, partikulárním tématům. Tato práce se rozhodla jít jinou cestou a přednést celkový obraz daného tématu. Díky mohutnějšímu korpusu analyzovaných textů aspiruje na předložení obecněji platných závěrů, které z příliš omezeného množství primárních zdrojů vyvodit možné není, a přinést tak kompletní přehled vývoje obrazu sexu a sexuality v moderním arabském románu. Práce proto není v analytické části podpořena ani rozporována žádnou jinou, tematicky podobnou studií, neboť existence takové práce nám není známa. Přestože by každé jednotlivé rozebírané téma obstálo jako samostatný předmět zkoumání, není možné se mu vzhledem k rozsahu práce věnovat detailně. Vzhledem ke své specifčnosti práce předpokládá, že čtenář disponuje základními znalostmi o problematice arabsko-islámské kultury a obecné informace nepředkládá a nevysvětluje.

Při prepisech jmen a názvů děl z arabského písma do latinky postupuje práce v souladu se standardy moderní spisovné arabštiny. Kvůli jednotnosti nejsou v práci použity hovorové varianty jmen, názvů ani názvosloví.

Struktura práce

Práci uvozuje kapitola věnovaná přehledu nejzásadnějších historických událostí v arabském světě a přiblížení obecného vývoje literatury, především pak vývoji ženské tvorby a zpracování tématu homosexuality. Přestože dále v práci nejsou odděleni spisovatelé od spisovatelek, je třeba nezapomínat, že ženy bývají v mnoha arabských zemích vystavovány

zvláštnímu druhu vnitřního, samotnou arabskou společností generovaného orientalismu. Jak konstatuje britská spisovatelka arabského původu Fadia Faqir, Arabky platí ve vlastních domovinách za minoritu, jsou vnímány jako druhořadí občané, jsou utlačované a odstrkované. Muži zaujímají nad ženami nadřazené postavení, nerozumí jim a mají o nich naprosto mylné představy a Arabky se tak ocitají skryté za dvojitým závojem – existuje tu evidentní paralela mezi dlouhotrvajícím orientalistickým přístupem Západu k arabskému světu. Ženy si v reakci na vnitřní orientalizaci vytvořily vlastní jazyk, který patriarchální systém zesměšňuje a paroduje a jenž staví každodenní ženskou zkušenost a orální kulturu do epicentra aktuálního diskursu. Většinový jazyk vytlačuje ženy-spisovatelky na okraj, a ty proto sahají po hovorovějších variantách arabštiny, aby svou zkušenost zachytily tak autenticky, jak jen to je možné. Berou si na paškál samotné základy společnosti a marginalizují je. Arabské spisovatelky zavrhnou tradiční dělení na ženský a mužský jazyk, z třetí pozice uvnitř jazyka zpochybňují kulturu založenou na vylučování, rozkolu a překrucování náboženských, sexuálních a politických zkušeností.

V literární tvorbě žen je od doby, kdy aktivně vstoupily na pole narativní tvorby, stále živá otázka postavení ženy v islámu, jejího práva na sebeurčení, svobodného projevu individuality a naplňování potřeb. Ruku v ruce s nimi jde také otázka zdravého rozvoje sexuality a jejího uspokojování. Pravidla, jimiž se řídí životy muslimek, jsou, jak zdůrazňuje Iveta Kouřilová ve své studii věnované Ženě a sexualitě, o to oblíbenějším tématem, oč plamennější diskuse vyvolávají. Na jedné straně spektra je názorový trend, jenž tvrdí, že islám se postaral o to, aby ženě byla přiřknuta práva, a zajišťují její čest. Na opačné straně je tvrzení, že za všechno zlé v životech muslimek může jejich věroučný systém. Autorky však ve svých dílech nebojují s vírou a s tím, jaké společenské postavení islám ženám diktuje. Kritice podrobují patriarchální společnost, jež ženám přisuzuje jasně vymezenou roli, z níž není úniku, pokud není žena ochotna prolomit morální hranice spjaté často právě se sexualitou a sexem.

Homosexualita se jako téma objevuje v románech natolik často a zároveň je přístup k ní v arabském světě natolik odlišný, že je obecnému přístupu k tématu věnována v úvodu samostatná část. Zásadním problémem na poli homosexuality je totiž fakt, že se v arabském světě dodnes setkáváme s jednáním, které není homosexuální ale spíše oportunistické a Arabové mají proto zásadní problém rozlišit homosexuální aktivitu od „bytí“ homosexuálem. Sociální konstruování kategorií dle sexuálních preferencí dalo v 19. století v Evropě vzniknout „homosexuálovi“ jako typu či téměř odlišnému živočišnému druhu. Raná období stigmatizovala sexuální styky mezi osobami stejného pohlaví a dodnes se setkáváme

s přístupem, jenž homosexualitu považuje pouze za soubor jednání a preferencí omezený na sexuální akt, nikoli za identitu. V současné době usilují především západní společnosti o uznání homosexuality jako plnohodnotné identity. Sodomie byla čin, ale, jak píše Foucault v prvním díle *Dějiny sexuality*, homosexuál je dnes živočišným druhem. Zásadní otázku současné debaty o homosexualitě postuluje ve své knize věnované literární teorii Jonathan Culler: Dříve docházelo k homosexuálním stykům, na nichž mohl jedinec participovat, dnes máme před sebou otázku směřující k samotnému sexuálnímu jádru či esenci, které mají určit podstatu individuality: je dotyčný jedinec homosexuál? Plamenná debata o homosexuální identitě a otázka, zda bylo a je vůbec správné podobnou, Západem stvořenou kategorií, implikovat na arabský svět, jemuž není vlastní, však stále pokračuje. Nejhlasitěji v současné době zaznívá názor, podle něhož není cestou napodobovat západní hnutí za práva gayů a leseb a snažit se jejich repliky přesazovat na Blízký východ. Zastánci tohoto přístupu brojí proti diskursu, jenž předpokládá, že homosexuálové, gayové a lesby jsou univerzálními kategoriemi, jež existují po celém světě. Na základě tohoto prediskursivního axiomu se ILGA (Mezinárodní organizace na podporu leseb, gayů, bisexuálů, transsexuálů a intersexuálů) vypravila na misi, jejímž cílem bylo hájit práva „homosexuálů“ a požadovat, aby byla zajištěna a dodržována všude tam, kde jsou doposud porušována, a dosáhnout stability na nestabilní půdě arabské polymorfni sexuální epistemologie. Valeria Traub ve své eseji věnované homosexualitě na Blízkém východě zdůrazňuje, že všechny požadavky ILGA na právo arabských homosexuálů a leseb na sebeurčení jen podtrhuje fakt, že se tu opět „osvícenější“ okcident snaží pře-orientovat přetrvávající orientální přístup. Jako nezbytnou se tak jeví nová strategie, jež bude lépe pasovat na odlišné sociální a kulturní podmínky. Ta musí pomoci překonat názor, jenž ve společnosti převažuje a podle něhož byla homosexualita vždy tabu, vždy byla *harām*, vždy to byla nemoc, důsledek západní dekadence a výstřelek zbohatlíků, psychická porucha či implikace hormonální nerovnováhy vznikající obvykle v důsledku sexuálního traumatu nebo segregace pohlaví. V drtivé většině arabských zemí je homosexuální chování stále právně kodifikované jako trestný čin.

Následně je práce rozdělena na dvě ústřední části – na témata související s ženskou sexualitou a témata související se sexualitou mužskou, přičemž po obecné kapitole, jež přináší pohled na vývoj obecnějšího zpracování tématu, následují podkapitoly, které si kladou za cíl analyzovat konkrétní téma spjaté se sexualitou. Každé z témat je nejprve zasazeno do nábožensko-kulturního kontextu, načež následuje rozbor jeho literárního zpracování. Podrobně se věnují tématům mužské a ženské homosexuality, objevování vlastního těla a

masturbace, potratu, sexuálního násilí, impotence a neplodnosti, pornografie, prostituce, vražd ze cti, ženské obřízky a panenství.

Obraz ženské sexuality se v průběhu století nesmírně vyvinul. Ženy získaly vlastní hlas, kterým čím dál otevřeněji hovoří o sexu, potřebách a prožitcích. Nástup informačních technologií a stírání hranic zvýšil tlak na tvorbu „světových“ kvalit, jež se projevuje výraznou sexualizací románů. Sexuální scény jsou čím dál barvitější, snaha šokovat a prolamovat tabu nekončí. Některá témata ovšem zůstávají stále nedotknutelná (těhotenství, porod, mateřství) a jejich sexuální podstata se v románech vůbec neobjevuje. Jen letmo a velmi okrajově je zpracované téma ženské homosexuality, které bývá obvykle vykresleno pouze jako substituce za absentujícího muže, případně jako důsledek hrubého zacházení ze strany mužů – tedy jako volba, nikoli jako identita.

Nadále přetrvává obraz ženy, jež se ke své podstatě dobírá skrze pozitivní sexuální zážitek a jíž musí pomoci muž, aby odhalila své pravé já. Stejně tak platí, že je lepší žít v neuspokojivém manželství než zůstat rozvedenou ženou. Čím víc je sexualita potlačována z venku, tím intenzivněji je prožívána uvnitř domovů a v nitrech hrdinů – romány z rigidního prostředí dokládají, že tam, kde je sexualita nejvíce střežená, je také mnohem více probírána a mnohem častěji určuje hodnotu jedince (panenství, obecně rozšířený názor, že rozvedená žena, jež není panna, může mít tedy sex s kýmkoliv, atd.). Překročení stanovených hranic a porušení pravidel je trestáno o to přísněji, oč úzkostlivěji je ženská sexualita střežená. Tam, kde byly v první polovině 20. století ženy modelové proto, aby román mohl čtenáře poučit, jsou dnes modely proto, aby mohly co nejotevřeněji prožívat sex a mluvit o něm. Nadále je kladený zásadní důraz na panenství a jeho uchovávání až do uzavření manželství.

Mužská sexualita je ze své podstaty vnímána přirozeně a automaticky. Těžko by mohlo lidstvo přežít, pokud by muži nebyli sexuálně aktivní, nedosahovali při sexu orgasmu a nesouložili se ženami. Je natolik samozřejmá, že není nutné o ní hovořit. Na rozdíl od křesťanské tradice navíc není sex v islámu tabuizovaným tématem a není pouhým nástrojem k plození dětí. Tématem se sex tedy stává v okamžiku, kdy překračuje společností a náboženstvím stanovené hranice. Nicméně na rozdíl od žen, u mužů je patrné, že víra nehraje v jejich sexuálních životech tak zásadní roli a dodržování náboženských pravidel (jako např. uchování panictví před svatbou) nebylo nikdy striktně vyžadováno ani dodržováno.

Sexuální život mužů bývá obvykle upozaděn a tématem je prožitek žen, jejich postavení a role, jakou ve vztahu zaujímají. O sexu píší muži i ženy bez rozdílu. Překvapivě málo časté je téma manželské nevěry ze strany muže. Mužská sexualita se obvykle omezuje

na snahu o dosažení vyvrcholení, romány neřeší vnitřní sexuální svět, dilemata nebo potíže s nimi spojené. Postavy potíže s impotencí nebo otázku hříšného či nemorálního jednání vnitřně neprožívají. Veškeré dění je obvykle popisováno buď v er formě, případně pouze konstatováno. Tam, kde ženy v souvislosti se sexualitou žijí mnohovrstevnatý vnitřní život plný emocí a dilemat, muži ze své podstaty prostě jsou.

Zpracování tématu v první polovině 20. století, tedy v období, pro něž je příznačná didaktičnost a snaha o osvětu, a kdy jsou sex a sexualita pojednávány stejným způsobem, jakým se hovoří o *fellázích* pracujících na polích nebo o bojovnicích za samostatnost, bude prezentováno na románech *Du^ʿā'u'l-karawān* (*Volání hrdličky*, 1934) Tāhā Husajna (Egypt); *Al-Qáhira 'l-džadīda* (*Skandál v Káhiře*, 1945) a *Zuqāqu'l-midaqq* (*Hmoždírské uličce*, 1947) Nadžība Mahfūze (Egypt), *Qindīl 'Umm Hāšim* (*Lampě matky Hášimovy*, 1945) Jaḥjā Haqqīho (Egypt) a *Šurāch fi lajl ṭawīl* (*Křik v dlouhé noci*, 1946) Džabrā Ibrāhīma Džabrā (Palestina). V meziválečném období se ozývají hlasy, které volají po estetických cílech literatury, a oponují tak dobovým literárním kritikům, dle nichž by měla literatura plnit v první řadě společenskou funkci. Vnitřní svět a prožitky hrdinů nejsou v této etapě tím, co by autory zajímalo. Romány pojednávají o celospolečenských jevech, problémech a tématech. Hrdinové jsou modelovými představiteli.

Ve druhé polovině 20. století a prvním desetiletí století 21. začíná vycházet nepoměrně větší množství románů, než tomu bylo v polovině první. Vznik samostatných států a vstup žen na literární scénu znemožňuje obecnou charakteristiku. Ve stejné době vznikají velice naivní milostná díla na jedné straně a naturalistické autobiografie na straně druhé. Muži bývají často ve ztvárnění sexuality podstatně decentnější než ženy. To vše je patrné na předkládaných románech *Ajjām ma^ʿhu* (*Dny s ním*, 1959) a *Lajla wāḥida* (*Jediná noc*, 1961) Colette al-Chūrī (Sýrie); *Mawsimu'l-hidžra ilā š-šimāl* (*Cesta na sever*, 1967) aṭ-Ṭajjiba Sáliḥa (Súdán); *Al-mustanqa^ʿātu 'd-ḍaw'īja* (*Bažiny světla*, 1971) Ismā^ʿīla Fahda Ismā^ʿīla (Kuvajt); *Al-chubzu 'l-hāfi* (*Nahý chléb*, 1972) Muḥammada Šukrīho (Maroko); *Ašwāt* (*Hlasy*, 1972) Sulajmāna Fajjāda (Egypt); *Al-mar'a ^ʿinda nuqtati 'š-šifr* (*Žena v bodě nula*, 1975) Nawāl as-Sa^ʿdāwī (Egypt); *Hikájatu Zahra* (*Příběh Zahry*, 1980) a *Misku'l-ghazāl* (*Gazeli mošus*, 1989) Hanān aš-Šajch (Libanon); *Al-ladžna* (*Komise*, 1981) a *Dāt* (*Jmenuje se Dāt*, 1992) Šun^ʿallāha Ibrāhīma (Egypt); *Dākiratu'l-džasad* (*Paměť těla*, 1985) 'Ahlām Mustaghānimī (Alžírsko); *Hadžaru 'd-ḍahik* (*Kámen smíchu*, 1990) od Hudy Barakāt (Libanon); *Wašfu 'l-bulbuli* (*Popis slavíka*, 1993) Salwā Bakr (Egypt); *Anā hija anti* (*Já, ona a ty*, 2000) Ilhām Mansūr (Libanon); *Imārat Ja^ʿqūbijān* (*Jakobijánův dům*, 2002) a *Šīkāghū* (*Chicago*, 2007) 'Alā' al-

Aswānīho (Egypt); *Banātu 'r-Rijād* (*Dívky z Rijádu*, 2005) Radžā' aš-Šānī^c (Saúdská Arábie); *Burhānu 'l-^casal* (*Důkaz medu*, 2007) Salwā an-Nu^cajmí (Sýrie); *Madīhu 'l-karāhija* (*Chvála nenávisti*, 2006) Chālida Chalīfy (Sýrie) a *Ismuhu 'l-gharām* (*Jmenuje se touha*, 2009) ^cUlwīji Šubh (Libanon).

Literatura nastavuje běžnému životu dokonalé zrcadlo, je pevně svázána s dobou a místem svého vzniku, reflektuje aktuální dění, absorbuje vlivy a stává se historickým odkazem budoucím generacím. Moderní arabský román je mladý útvar, který v roce 2014 oslavil teprve sto let své existence. Přesto a možná právě proto představuje dokonalé médium pro analýzu společenských jevů. Sex a sexualita jsou nedílnou součástí lidského života a islám, dominantní náboženství v arabských zemích, jej tak také vnímá. Sexuální život jedince je nicméně svázán celou řadou pravidel, jejichž překročení je (ne)formálně více či méně odsuzováno, v některých případech dokonce trestáno. A stejně jako je zapotřebí bojovat s foucaultovskou binární představou západní *scientia sexualis* a východní *ars erotica*, je nutné odolat pokušení tento obraz převrátit a vidět opačný extrém, tedy liberální polysexuální Západ a represivní heteronormativní Východ. Ani jeden z obrazů totiž neodpovídá skutečnosti. Dialog mezi kulturami, jenž je pro naši dobu tak typický, je plodem kolonialismu a zároveň dokladem jeho agónie. Jak konstatuje literární teoretik a sémiotik Tzvetan Todorov: Je to dialog, v němž nikdo nemá poslední slovo, a žádný hlas neodkazuje druhého do postavení pouhého předmětu a vzájemná odlišnost je pokládána za výhodu.

Předkládaná práce si kladla za cíl představit vývoj, jímž prošlo ztvárnění sexu a sexuality v arabské literatuře, potažmo ve společnosti. Vycházejí z teze, že literatura odráží skutečnost, vznikala tato práce v naději, že přednese obraz změn, jimiž si arabská společnost ve 20. a zkraje 21. století prošla.

Literatura

Primární zdroje

AL-ASWĀNĪ, ^cA. *Imārat Ja^cqūbijān (Jakobijánův dům)*. Káhira: Maktabatu Madbūlī. 2. vyd. 2008. ISBN 977-09-2011-8

AL- ASWĀNĪ, ^cA. *Šīkāghū (Chicago)*. Káhira: Dār aš-šurūq. 6. vyd. 2007. ISBN 977-09-1940-3

BARAKĀT, H. *Hadžaru 'd-^cdahik (Kámen smíchu)*. Káhira: Āfāq al-kitāba. 1998.

BAKR, S. *Waṣfu 'l-bulbuli (Popis slavíka)*. Káhira: Maktabatu Madbūlī. 2. vyd. 2004.
ISBN 977-208-499-x

DŽABRĀ, I. D., *Ṣurāch fī lajl ṭawīl (Křik v dlouhé noci)*. Bejrút. 2.vyd. 1988.

FAJJĀD, S. *Aṣwāt (Hlasy)*. Káhira: Maktabatu'l-usra. 1996.

HAQQĪ, J. *Qindīl Umm Hāšim (Lampa matky Hāšimovi)*. Káhira. 2002.

HUSAJN, T. *Du^cā'u 'l-karawān (Volání hrdličky)*. Káhira. 1994.

AL-CHŪRĪ, C. *Ajjām ma^cahu (Dny s ním)*. Bejrút. 1960.

AL-CHŪRĪ, C. *Lajla wāhida (Jediná noc)*. Damašek. 2002.

IBRĀHĪM, Ṣ. *Dāt (Jmenuje se Dāt)*. Káhira: Dār al-mustaqbalu'l-^carabī. 1. vyd. 1992.
ISBN 988-239-027-2

IBRĀHĪM, Ṣ. *Al-ladžna (Komise)*. Káhira: Dār aš-šarqījā li'n-našr wa't-tawzī^c. 1991.

ISMĀ^cĪL, I. F. *Al-mustanqa^cātu 'd-ḍaw'īja (Bažiny světla)*. Bejrút: Dār al-^cawda. 3.
vyd. 1979.

KHALIFA, KH. *In Praise of Hatred (Chvála nenávisti)*. 2012. E-kniha dostupné na:
https://www.amazon.com/Praise-Hatred-Khaled-Khalifa-ebook/dp/B008VRLR9C/ref=sr_1_2_twi_kin_2?ie=UTF8&qid=1475407424&sr=8-2&keywords=in+praise+of+hatred.

MAHFŪZ, N. *Al-Qāhira 'l-džadīda (Skandál v Káhiře)*. Káhira.

MAHFŪZ, N. *Zuqāqu 'l-midaqq (Hmoždířská ulička)*. Káhira: Dār aš-šurūq.

MANŠŪR, I. *Anā hija anti (Já, ona a ty)*. Bejrút: Rijāḍ ar-rajjis li'l-kutub wa'n-našr.
1. vyd. 2000.

MUSTAGHĀNIMĪ, A. *Dākiratu 'l-džasad (Paměť těla)*. Bejrút: Dār al-ādāb. 3. vyd.
2008.

AN-NU^cAJMĪ, S. *Burhānu 'l-^casal (Důkaz medu)*. Bejrút: Rijāḍ ar-rajjis li'l-kutub
wa'n-našr. 3. vyd. 2007.

AS-SA^cDĀWĪ, N. *Al-mar'a 'inda nuqtati 'š-šifr* (Žena v bodu nula). 1. vyd. Káhira. 1977.

ŠĀLIH, AṬ-Ṭ. *Mawsimu 'l-hidžra ilā š-šimāl* (Cesta na sever). Bejrút: Dār al-^cawda. 13. vyd. 1987.

ŠUBH, ^cU. *Ismuhu 'l-gharām* (Jmenuje se touha). Bejrút: Dār al-ādāb. 2. vyd. 2009. ISBN 978-9953-89-115-6

AŠ-ŠAJCH, H. *Hikājatu Zahra* (Příběh Zahry). Bejrút. 1989.

AŠ-ŠAJCH, H. *Misku 'l-ghazāl* (Gazelí mošus). Bejrút: Dār al-ādāb. 2. vyd. 1996.

AŠ-ŠĀNI^c, R. *Banātu 'r-Rijād* (Dívky z Rijádu). Bejrút: Dār as-Sāqī. 6. vyd. 2006.

ŠUKRĪ, M. *Al-chubzu 'l-hāfī*. Tangerang: Dār as-Sāqī. 1. vyd. 1982.

Sekundární zdroje

ALLEN, R., KILPATRICK, H., MOOR E. de, eds. *Love and Sexuality in Modern Arabic Literature*. Londýn: Saqi Books. 1 vyd. 1995.

ARENAS, R. *Než se setmí*. 1. Praha: Český spisovatel. 1. vyd. 1994.

BABAYAN, K., NAJMABADI, A., eds. *Islamicate Sexualities*. Cambridge: Harvard University Center for Middle Eastern Studies. 1. vyd. 2008.

BERMAN, S. „Islamism, Revolution, and Civil Society“ In *Perspectives on Politics* 1(2). 2003. s. 257–272. doi: 10.1017/S1537592703000197

BOSWORTH, C. E., DONZEL, E., LEWIS, B., PELLAT, Ch., eds. *Encyclopedia of Islam*. 2. vyd. Leiden: Brill, 1986.

CULLER, J. *Literary Theory*. New York: Oxford University Press. 2. vyd. 1997.

EL-ENANY, R. *Arab Representations of the Occident*. Londýn: Routledge. 1. vyd. 2011.

ERNST, C. W. *Following Muhammad. Rethinking Islam in the Contemporary World*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press. 1. vyd. 2005.

FOUCAULT, M. *Dějiny sexuality I*. Praha: Herrmann & synové. 1. vyd. 1999.

GHOUSSOUB, M., SINCLAIR-WEBB E. eds. *Imagined Masculinities*. Londýn: Saqi Books. 1. vyd. 2000.

- HABIB, S. *Female Homosexuality in the Middle East*. New York: Routledge. 1. vyd. 2007.
- Korán*. 4. vyd. Praha: Academia, 2000.
- KOUŘILOVÁ, I. *Státní regulace prostituce v Egyptě (1798-1952). Aplikace francouzského a britského systému reglementace*. 2008. Dizertační práce.
- KOUŘILOVÁ, I., MENDEL M., ed. *Cesta k prameni*. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky. 1. vyd. 2003.
- KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad. 3. vyd. 2003.
- KUGLE, S. *Sexuality, Diversity, and Ethics*. Londýn, 2003.
- MASSAD, J. R. *Desiring Arabs*. Chicago: The University of Chicago Press. 1. vyd. 2008.
- MURAY S. O., ROSCOE, W., eds. *Islamic Homosexualities Culture, History and Literature*. New York: New York University Press. 1. vyd. 1997.
- MÜLLER, R., ŠIDÁK, P., ed. *Slovník novější literární teorie*. Praha: Academia. 1. vyd. 2012.
- NEUWIRTH, A., PFLITSCH, A., WINCKLER B., eds. *Arabic Literature Postmodern Perspectives*. Londýn: Saqi. 1. vyd. 2010.
- OBADALOVÁ, N., ONDRÁŠ, F., MOUSTAFA, A., ZEMÁNEK, P., *Arabsko-český slovník*. Praha: Set Out. 1. vyd. 2006.
- OLIVERIUS, J. *Moderní literatury arabského východu*. Praha: Karolinum. 1. vyd. 1995.
- PETERS, R. *Crime and Punishment in Islamic Law Theory and Practice from the Sixteenth to the Twenty-first Century*. 1. vyd.. New York: Cambridge University Press, 2005.
- EL-ROUAYHEB, K. *Before Homosexuality in the Arab-Islamic World, 1500-1800*. Chicago: The University of Chicago Press. 1. vyd. 2005.
- RYANOVÁ, M.-L. *Narativ jako virtuální realita*. Praha: Academia. 1. vyd. 2015.
- SAFI, O. ed. *Progressive Muslims: On Justice, Gender and Pluralism*. Oxford: Oneworld Publications. 1. vyd. 2003.
- SAID, E. *Orientalismus*. Praha: Paseka. 1. vyd. 2008.
- TODOROV, T. *Dobytí Ameriky*. Praha: Mladá fronta. 1. vyd. 1996.

TUCKER, J. *In the House of the Law: Gender and Islamic Law in Ottoman Syria and Palestine*. Londýn: University of California Press. 1. vyd. 2000.

TSING, A. L. *In The Realm of the Diamond Queen*. New Jersey: Princeton University Press. 1. vyd. 1993. ISBN10 0691000514

WĀDĪ, Ṭ. *Šūrātu al-mar'a fī'r-riwājati' l-mu'āšira* (Obraz ženy v soudobém arabském románu). Káhira: Dār al-ma'ārif. 1980.

WHITAKER, B. *Unspeakable Love Gay and Lesbian Life in the Middle East*. Londýn: Saqi Books. 1. vyd. 2006.

WEHR, H. *Arabic-English Dictionary*. Urbana: Spoken Language Services. 4. vyd. 1994.

Internetové zdroje

ABDEL-ATY, M., GADALLAH A. M., AL-TAYEB, M. N., SALLEMA, M., TAG-ELDIN, A. M., *Prevalence of female genital cutting among Egyptian girl*. Dostupné na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2647417/>

ABOU MEHRI, N., SILLS, L. *The Virginity Industry*. BBC. Dostupné na: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8641099.stm>

Arab News: *Viagra's Popularity Spawns Black Market*. Dostupné na: <http://www.arabnews.com/node/262322>

AWADALLA, A. *The Shackles of Virginity*. Dostupné na: <http://rwac-egypt.blogspot.cz/2011/04/shackles-of-virginity.html>

AZIZ, Z., *Age of Aisha (ra) at time of marriage*. Dostupné na: <http://www.muslim.org/islam/aisha-age.htm>

BAROODY, M. *The Honor Killings of Women in the Arab World*. Dostupné na: http://www.elon.edu/e-web/academics/writing_excellence/contest/Contest%20Entry%20Baroody%20Journalism.xml

BBC: *Egypt legalises Viagra*. Dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/581659.stm

BBC Religions: *Abortion*. Dostupné na: http://www.bbc.co.uk/religion/religions/islam/islamethics/abortion_1.shtml

CLAWSON, P. *Demography in the Middle East: Population Growth Slowing, Women's Situation Unresolved*. Dostupné na: <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/demography-in-the-middle-east-population-growth-slowing-womens-situation-un>

DABASH R., ROUDI-FAHIMI F. *Abortion in the Middle East and North Africa*. Population Reference Bureau. Dostupné na: <http://www.prb.org/pdf08/MENAabortion.pdf>

DAULAIRE N; LEIDL P; MACKIN L; MURPHY C; STARK L. *Promises to keep. The toll of unintended pregnancies on women's lives in the developing world*. Washington, D.C. Global Health Council, 2002. Dostupné na: <http://www.popline.org/node/563038>

Emirates 24/7: *Saudis are world's 6th largem consumers of sex drugs*. Dostupné na: <http://www.webcitation.org/query?url=http://www.emirates247.com/news/region/saudis-are-world-s-6th-largest-consumers-of-sex-drugs-2012-03-04-1.446439&date=2012-03-04>

Ethics Guide – Honour Crimes. Dostupné na: http://www.bbc.co.uk/ethics/honourcrimes/crimesofhonour_1.shtml

AL-GHAFARI, I. *Is There a Lesbian Identity in the Arab Culture?* Dostupné na: <http://inhouse.lau.edu.lb/iwsaw/raida099/EN/p84-90.pdf>

Girls Not Brides. Dostupné na: <http://www.girlsnotbrides.org/>

CHESLER, F. „Worldwide Trends in Honor Killings“. IN *Middle East Quarterly*. Jaro 2010. s. 3-11. Dostupné na: <http://www.meforum.org/2646/worldwide-trends-in-honor-killings>

Egypt 'worst for women' out of 22 countries in Arab Word. Dostupné na: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-24908109>

IslamWeb.net. *A daughter accusing her father of sexual abuse*
<http://www.islamweb.net/emainpage/index.php?page=showfatwa&Option=FatwaId&Id=1568>
17

Is watching pornographic material haram in Islam? Dostupné na: <http://www.zawaj.com/askbilqis/pornography-prohibition-in-islam/>

KHALEELI, H. *Nawal El Saadawi: Egypt's Radical Feminist*. In *The Guardian*
<http://www.theguardian.com/lifeandstyle/2010/apr/15/nawal-el-saadawi-egyptian-feminist>

KHAN MA. *Can muslim watch porn, do sex with toys and do masturbation?* Dostupné na: http://www.islam-watch.org/MA_Khan/Muslims-Watch-Porn-Masturbation-sex-toys.htm

MANI, S. *Why Most White Straight Males Don't Talk About Privilege*. Dostupné na: http://www.huffingtonpost.com/sutheshna-mani/why-white-straight-males-_b_6860770.html

Merriam-Webster. Dostupné na: <http://www.merriam-webster.com/dictionary/honor%20killing>

MLYNXQUALEY, *People in Egypt Are Talking About: Alaa Al-Aswany vs. Gaber Asfour*. Dostupné na: <https://arablit.org/2010/05/29/people-in-egypt-are-talking-about-alaa-al-aswany-vs-gaber-asfour/>

MUJAHID A. M. *Islam on Pornography: A Definite No No*. Dostupné na: <http://www.soundvision.com/article/islam-on-pornography-a-definite-no-no>

Potency pill has Middle-Eastern men dreaming of 1001 nights. The Independent. Dostupné na: <http://www.independent.co.uk/news/potency-pill-has-middle-eastern-men-dreaming-of-1001-nights-1163650.html>

RENDA, K. *The State and The Prostitute: Approaching the History of Sex Work in the Late Ottoman Empire*. Dostupné na https://www.researchgate.net/publication/286246341_The_State_and_The_Prostitute_Approaching_the_History_of_Sex_Work_in_the_Late_Ottoman_Empire

AL-RIahi, N. *Prostitution in the Arab World: A Legal Study of Arab Legislation*. Global Commission on HIV and the Law. Dostupné na http://www.24grammata.com/wp-content/uploads/2014/08/Nada-Al-Riahi-Prostitution-in-the-Arab-World-24grammata.com_.pdf

ROGAN, E. *Arab Books and Human Development*. Dostupné na: https://www.jstor.org/stable/41858484?seq=1#page_scan_tab_contents

SALAM B. *10 Reasons The Muslim Should Quit Watching Pornography*. Dostupné na: <http://www.gsalam.net/10-reasons-muslim-quit-watching-pornography/#Header5>

Scandal and Stigma: The Queen Boat Trials. Dostupné na: <https://www.hrw.org/reports/2004/egypt0304/3.htm>

Sexual harassment across Arab world. Dostupné na: <http://www.egyptindependent.com/news/sexual-harassment-across-arab-world>

SMOLT CZYK, A. *The Voice of Egypt's Muslim Brotherhood*. In: Spiegel Online. Dostupné na: <http://www.spiegel.de/international/world/islam-s-spiritual-dear-abby-the-voice-of-egypt-s-muslim-brotherhood-a-745526.html>

STANEK, B. *The Countries That Watch the Most Porn Aren't the Ones You'd Expect*. Dostupné na: <https://mic.com/articles/108552/the-countries-that-watch-the-most-porn-aren-t-the-ones-you-d-expect#.L9wHchrUC>

UNESCO: *Book production: number of titles by UDC classes*. Dostupné na:
https://web.archive.org/web/20060618094722/http://www.uis.unesco.org/TEMPLATE/html/CultAndCom/Table_IV_5_Africa.html

UNESCO: *Literacy and Adult Education in the Arab World*. Dostupné na:
http://www.unesco.org/education/uiie/pdf/country/arab_world.pdf

What is the Evidence that says Masturbation is Haraam? a následná diskuse. Dostupné na: <http://www.zawaj.com/askbilqis/evidence-masturbation-is-haram/comment-page-1/>

WHO: *Female genital mutilation*. Dostupné na:
<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/>

The World Bank: Arab World. Dostupné na <http://data.worldbank.org/region/arab-world>

Publikační činnost a odborná činnost

Odborná činnost

27. – 29. června 2011 – aktivní účast na výroční konferenci BRISMES, Exeter, Velká Británie s příspěvkem *The Idea of Homosexuality as a Western Imported Phenomenon In Modern Arabic Prose*.

29. 3. 2012 – aktivní účast na konferenci Moderní Blízký východ v rámci Festivalu arabské kultury, Plzeň s příspěvkem *Obraz poslední egyptské revoluce v díle arabských autorů Waela Ghonima, Alá' al-Aswáního a Ashrafa Khalila*.

13. 11. 2012 – aktivní účast na přednášce *Blízkovýchodní politické dění očima arabské literatury* na Metropolitní univerzitě Praha.

28. 11. 2014 – aktivní účast na konferenci programu PRVOUK P-08 s příspěvkem *Sexualita v moderní arabské literatuře – období od vzniku moderního románu do revolucí v padesátých letech*.

Publikační činnost

Homosexualita v arabské literatuře: od Koránu k dnešku. (*studie*). In *Opus Arabicum*. 11/2010.

Nebývale otevřený společenský román. Alá' al-Aswání: Jakubianov dom. (*recenze*). In *iLiteratura.cz*. 1/2011.

Ten umí to a ten zas tohle. Nedim Gürsel: Alláhovy dcery. (*recenze*). In *iLiteratura.cz*. 2/2011.

Bejrút 39. In *Opus Arabicum*. (*studie*). 11/2011.

Moderní literatura v Saúdské Arábii. (*studie*). In *iLiteratura.cz*. 5/2011.

Sun'alláh Ibráhím. (*portrét*). In *iLiteratura.cz*. 10/2011.

Sun'alláh Ibráhím: Komise. (*recenze*). In *iLiteratura.cz*. 10/2011.

Obraz poslední egyptské revoluce v díle arabských autorů Waela Ghonima, Alá' al-Aswáního a Ashrafa Khalila. In *Stopy (v) šafránu*. Eds. Písařová, P., Šašková, K. Plzeň. 2012.

Čtyři vzpomínky na pád faraona. Alaa al Aswany: On the State of Egypt: What Made the Revolution Inevitable; Wael Ghonim: Revolution 2.0: The Power of the People Is Greater Than The People in Power: A Memoir; Wael Ghonim: Liberation Square: Inside the Egyptian Revolution and the Rebirth of a Nation; Alex Nunns, Nadia Idle (eds.): Tweets from Tahrir. Egypt's Revolution as in Unfolded, in the Words of the People Who Made It. (*recenze*). In iLiteratura.cz. 4/2012.

Moderní saúdskoarabské povídky. (*recenze*). In iLiteratura.cz. 4/2012.

Láska je láska po arabsku. Ihám Mansúr: Aná Hija Anti. (*recenze*). In iLiteratura.cz. 6/2012.

Ibráhím Aslán. (*portrét*). In iLiteratura.cz. 9/2012.

Drúz z Bělehradu. Rabí' Džábir: Durúz Bilghrád, hikája Hanná Ja'qúb. (*recenze*). In iLiteratura.cz. 11/2012.

Průvodce čítankou islámského fundamentalismu. Ibn Tajmíja: Wásitské vyznání. (*recenze*). In Plav. 12/2012.

Youssef Ziedan: Azazel. (*recenze*). In iLiteratura.cz. 1/2013.

Průkopnické komiksové svědectví z Palestiny. Joe Sacco: Palestina; Joe Sacco: Gaza - Poznámky pod čarou dějin. (*recenze*). In iLiteratura.cz. 3/2013.

Stavební kámen islámského fundamentalismu. Sajjid Qutb: Milníky na cestě. (*recenze*). In iLiteratura.cz. 8/2013.

Pamukovo muzeum marné lásky. Orhan Pamuk: Muzeum nevinnosti. (*recenze*). In iLiteratura.cz. 8/2013.

Alif, neviditelný. Willow G. Wilsonová. (*recenze*). In iLiteratura.cz. 4/2014.

In the Country of Men. Hisham Matar. (*recenze*) In iLiteratura.cz. 4/2014.

Kapka krve. Edwar al-Charrát. (*překlad povídky doplněný úvodním slovem*). In Plav. 5/2014.

Ropa, islám, diktatura. Abdul Rahman Munif: Cities of Salt. (*recenze*) In iLiteratura.cz. 10/2014.

Vřava tyranie. Nihad Sirees: Ticho a vřava. (*recenze*) In iLiteratura.cz. 2/2015.

Podrobná gramatika turečtiny (*recenze*). In Nový Orient. 3/2015.

Identita bez hranic. Sajjid Kašua: Druhá osoba singuláru. (*recenze*) In iLiteratura.cz. 3/2015.

Miniatury ze země, kde žena znamená méně než pes. Çiler İlhanová: Exil. (*recenze*) In iLiteratura.cz. 8/2015.

Spíše reklama na dokument. Jack Baxter, Joshua Faudem a Koren Shadmi: Mike's Place. Pravdivý příběh o lásce, blues a teroru v Tel Avivu. (*recenze*) In iLiteratura.cz. 11/2015.

Aktuální hlas z minulosti. Pavel Žďárský (ed.), Alois Musil: Ze světa islámu. (*recenze*) In iLiteratura.cz. 12/2015.

Povídky ze země, o které se u nás nic neví. Moderní jemenské povídky. (*recenze*) In iLiteratura.cz. 1/2016.

Pachut' medu. Salwa Al Neimi: Chut' medu. (*recenze*) In iLiteratura.cz. 3/2016.